

عنوان درس: ۶- اصول جمعیت شناسی و سلامت خانواده			
کد درس: ۱۴۰	گروه هدف: دانشجویان پزشکی	مدرس: اساتید گروه پزشکی اجتماعی دکتر جلالی	
تعداد واحد: ۲	مقطع: علوم پایه	تعداد ساعات: ۳۴	نوع درس: نظری
لینک شرکت در جلسات مجازی: https://www.skyroom.online/ch/shmu/family-planning-and-population-medicine-drjalali			

مقدمه:

در این درس دانشجو با اصول اولیه جمعیت شناسی و سلامت خانواده آشنا می شود تا بتواند به عنوان پزشک در حفظ و ارتقای سلامت فرد، خانواده و جمعیت فعالیت کند.

درس جمعیت شناسی پزشکی و دانش خانواده در قالب یک مجموعه دو واحدی نظری دانشجویان پزشکی عمومی را با مباحث مطرح در public health آشنا می کند؛ این آشنایی با پرداختن به اصول جمعیت شناسی پزشکی آغاز شده ، با مفاهیم توسعه پایدار و سیاست های جمعیتی در جهان و ایران ادامه می یابد در نهایت با مباحث مطرح بهداشتی در واحدهای جمعیتی شامل خانواده و مدارس ، گروههای سنی و آسیب پذیر به پایان می رسد. این دوره درسی به دانشجو کمک می کند اهداف سیستم سلامت را در یک دیدگاه جامعه نگر جستجو کرده و در این راستا برای ارتقای سلامت موثرتر باشد. این جلسات سنگ بنایی بر آموزشهای دوره کار اموزی و کارورزی بهداشت می باشد.

جلسات درس به فراخور شرایط، حضوری /آنلاین برگزار می شود . در هر جلسه مطالب به شکل سخنرانی با کمک اسلاید به دانشجویان ارائه می شود .

پرسش و پاسخ و تعامل مدرس و دانشجو در حین جلسات از اصول کار است. در این شیوه مدرس به حضور فعال دانشجو در کلاس آنلاین(با فراخوانی رندوم نام دانشجو) پی می برد.

در پایان اکثر جلسات پرسشی جهت تکلیف برای دانشجو مطابق موضوع تعیین می شود که پاسخگویی در زمان مشخص شده از مطالبات درس و یکی از مبانی ارزشیابی خواهد بود. تکالیف فردی و گروهی (تیمی) طراحی شده است.

آغاز هر جلسه با مرور مطالب جلسه قبل با کمک دانشجویان و پایان آن با بحث در مورد پرسش های دانشجویان شکل می گیرد.

هدف کلی:

انتظار می رود در پایان درس دانشجو بتواند؛

اصول و مبانی کاربردی در دموگرافی پزشکی را ذکر کند

مفاهیم در توسعه پایدار ، اهداف و سیاست های جمعیتی را شرح دهد

نکات مشاوره های قبل از بارداری را برشمارد

اهمیت و جایگاه تغذیه شیر خواران با شیر مادر را بیان کند

ویژگیهای نوزاد سالم و آسیب پذیر را بر شمارد

رشد و نمو در کودکان را از طریق شاخص های آن تبیین کند

اصول و مبانی در ایمن سازی را بداند

اهداف و برنامه های کشوری در قبال بهداشت روان را بداند

در مورد بهداشت بلوغ و نوجوانی اظهار نظر و بحث کند

در مورد بهداشت سالمندان اظهار نظر کند

اهداف را در بهداشت مدارس تبیین کند

مبانی آسیب های اجتماعی در نوجوانان را تشریح کند

محتوای ضروری:

- جمعیت، توسعه پایدار و سیاست های جمعیتی
- کلیات و اصول سلامت خانواده
- کلیات سلامت باروری و شاخص های جمعیتی
- سلامت و مشاوره های قبل از بارداری
- مراقبت های دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان
- فاصله گذاری میان تولدها و روش های آن
- نوزاد سالم و آسیب پذیر
- ترویج تغذیه با شیر مادر
- رشد فیزیکی کودک از قبل از تولد تا پایان بلوغ (شاخص ها و روش های ارزیابی)
- تکامل همه جانبه اوایل کودکی و غربالگری اختلالات تکاملی
- برنامه کشوری کودک سالم (مراقبت سلامت و ایمن سازی)
- برنامه کشوری کودک سالم (ارتقای سلامت)
- سلامت دانش آموزان و بهداشت مدارس
- سلامت نوجوانان و جوانان
- سلامت میانسالان (مرد و زن)
- سلامت سالمندان
- سلامت روان
- خشونت و آسیب های اجتماعی (این مبحث می تواند در هر گروه سنی گنجانده شود)

شماره جلسات	رئوس مطالب	اهداف اختصاصی	حیطه	روش تدریس	نوع وسیله آموزشی	فعالیت دانشجو
۱	تاریخچه و اصطلاحات دموگرافی پزشکی، وقایع دموگرافیک و عوامل موثر بر آن	دانشجو باید: ابعاد مورد مطالعه در جمعیت شناسی را بیان کند راههای مطالعه جمعیت را معرفی کند روشهای سرشماری را نام ببرد و تعریف کند جمعیت را از نظر ترکیب جنسی و ترکیب سنی (هرم سنی) مورد ارزیابی قرار دهد شاخص های مهم جمعیت شناسی را تعریف و تبیین کند مفهوم گذر جمعیتی را توضیح دهد	شناختی- رفتاری	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	حضور در جلسات درس - شرکت فعال در بحث کلاسی - انجام تکالیف محوله به موقع
۲	توسعه پایدار و اهداف آن ، مولفه های اجتماعی سلامت	دانشجو باید بتواند : مفاهیم توسعه و توسعه پایدار را تبیین کند اهداف توسعه هزاره و اهداف توسعه پایدار را ذکر کند ضمن بیان مفهوم چشم انداز و ویژگیهای آن با شاخص های مسیر توسعه در کشور را بداند و در نهایت جایگاه کلیدی سلامت و مولفه های اجتماعی سلامت را در توسعه جهانی تبیین نماید.	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	حضور در جلسات درس - شرکت فعال در بحث کلاسی - انجام تکالیف محوله به موقع
۳	باروری ، ویژگیها و عوامل موثر بر آن. برنامه های بهداشتی دوران باروری	دانشجو قادر باشد : بهداشت باروری را تعریف کند چالش های مهم دوران باروری را بیان کند دوران بلوغ و عوامل موثر بر بلوغ و بهداشت مرتبط با این دوره را تبیین کند	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	حضور در جلسات درس - شرکت فعال در بحث کلاسی - انجام تکالیف محوله به موقع

		تکلیف به دانشجو		ازمایشات ضروری قبل از ازدواج را متذکر شود توصیه های قبل از بارداری (ایمن سازی، مشاوره ژنتیک و...) را شرح دهد مراقبت های سایکو سوشیال در زنان را تشریح کند		
۴	مشاوره قبل از بارداری و اهمیت آن بر سلامت مادر و جنین	دانشجو قادر باشد: هدف گذاری جهانی در مورد تغذیه با شیر مادر را تبیین کند فیزیولوژی ترشح شیر را به طور خلاصه بیان کند مفهوم امنیت غذایی را شرح دهد و جایگاه آن در شیر خواران را بشناسد عوامل اثر گذار بر تولید و ترشح شیر مادر را شرح دهد تفاوت ترکیبات شیر مادر را در مراحل مختلف شیردهی و در طول هر وعده تغذیه با شیر مادر بشناسد ویژگیهای شیر مادر را بر شمارد و آنرا با سایر شیرها مقایسه کند مزایای تغذیه با شیر مادر را به تفکیک تبیین کند در مورد مصرف داروها در دوران شیردهی توضیح دهد	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	حضور در جلسات درس - شرکت فعال در بحث کلاسی - انجام تکالیف محوله به موقع
۵	شیر مادر و اهمیت تغذیه شیرخواران با آن	دانشجو قادر باشد : هدف گذاری جهانی در مورد تغذیه با شیر مادر را تبیین کند فیزیولوژی ترشح شیر را به طور خلاصه بیان کند مفهوم امنیت غذایی را شرح دهد و جایگاه آن در شیر خواران را بشناسد عوامل اثر گذار بر تولید و ترشح شیر مادر را شرح دهد	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	حضور در جلسات درس - شرکت فعال در بحث کلاسی - انجام تکالیف محوله به موقع

				تفاوت ترکیبات شیر مادر را در مراحل مختلف شیردهی و در طول هر وعده تغذیه با شیر مادر بشناسد ویژگیهای شیر مادر را بر شمارد و انرا با سایر شیرها مقایسه کند مزایای تغذیه با شیر مادر را به تفکیک تبیین کند در مورد مصرف داروها در دوران شیردهی توضیح دهد		
۶	نوزاد تازه متولد شده؛ ویژگیها، معاینات و دوره انتقالی	دانشجو قادر باشد : بهترین زمان ارزیابی نوزاد تازه متولد شده را متذکر شود موارد ارزیابی و مراقبت نوزاد در اتاق زایمان را لیست کنید ارزیابی و مراقبت نوزاد در اتاق نوزادان را تشریح کنید اهمیت زردی نوزادی را بدانند و علل آن را نام ببرید زردی فیزیولوژیک و پاتولوژیک را تفکیک کنید بر آورد نمره آپگار را شرح دهید خصوصیات دوره انتقالی را ذکر کند علل آسیب پذیری نوزادان را برشمارد و بر هر کدام شرحی دهد نوزاد نارس و نوزاد با تاخیر رشد داخل رحمی را معرفی کند . علل نارس و علل تاخیر رشد داخل رحمی را بدانند. نوزادان با وزن تولد کم و بسیار کم را معرفی کند و شرحی بر مشکلات و پروگنوز آنها ارایه دهد.	شناختی- رفتاری	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۷	نوزادان آسیب پذیر	دانشجو قادر باشد :	شناختی	سخنرانی بحث گروهی	اسلاید و محیط	مطالعه دروس گذشته- حضور در

		علل آسیب پذیری نوزادان را برشمارد و بر هر کدام شرحی دهد نوزاد نارس و نوزاد با تاخیر رشد داخل رحمی را معرفی کند . علل نارس و علل تاخیر رشد داخل رحمی را بداند. نوزادان با وزن تولد کم و بسیار کم را معرفی کند و شرحی بر مشکلات و پروگنوز آنها ارایه دهد.		پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	آموزش اسکای روم	جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۸	عوامل موثر و شاخص های رشد و نمو در کودکان	دانشجو قادر باشد : تعریفی از رشد و نمو ارایه دهد عوامل موثر بر رشد و نمو کودکان را بشناسد شاخص های تن سنجی را معرفی کند نمودارهای مرتبط با پایش رشد در کودکان را ترسیم و تشریح کند.	شناختی- رفتاری	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۹	کودک سالم	دانشجو قادر باشد: علل شکست در رشد و نحوه برخورد با آن به طور کلی بیان کند. اهداف برنامه ملی کودک سالم را شرح دهد روش های ارزیابی تکامل در کودکان شرح دهید. برنامه های غربال گری کودکان را متذکر شود. ارزیابی فشار خون و آنمی در کودکان را شرح دهد موارد و زمان ایمن سازی کشوری در اطفال را نام ببرد	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته

۱۰	بهداشت روان؛ تاریخچه در جهان و ایران، علل و انواع مشکلات روان، برنامه ها و اهداف کشوری در قبال مسائل روان	دانشجو قادر باشد: بهداشت روانی را تعریف کنید و اهمیت آن را توضیح دهد بار عمده را در معضلات روانی را مورد اشاره قرار دهد علل بیماریهای روانی و گرو ههای آسیب پذیر در قبال این دسته از بیماریها را ذکر کند اهداف بهداشت روان را شرح دهد سطوح پیشگیری در سلامت روان را تشریح کند برنامه بهداشت روان در سطح کشور را مورد اشاره قرار دهد	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۱۱	دوره نوجوانی و بلوغ؛ نیاز ها و مسایل	دانشجو قادر باشد: اهمیت دوره نوجوانی را شرح دهد و بیان کند چرا این دوره یک دوره مستقل از نظر سلامت است؟ مداخلات در برنامه ریزیهای سلامت نوجوان چه خصوصیتی دارد؟ سلامت نوجوان در طی دوران بلوغ چگونه رقم می خورد؟ بهترین نقش آفرینان در سلامت نوجوان را معرفی کند بگوید مداخلات در جهت سلامت نوجوانی چه موضوعاتی را شامل می شود؟	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۱۲	بهداشت مدارس؛ تاریخچه ، اهداف ، برنامه ها و شاخص ها	دانشجو قادر باشد: بهداشت مدارس را تعریف کند دلایل اهمیت بهداشت مدارس را شرح دهد اهدافی که در بهداشت مدارس دنبال می شود را تشریح کند	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت

		اصول کلی در خدمات بهداشت مدارس را برشمارد و برای هر کدام توضیحی ارائه دهد. در مورد جایگاه آموزش در خدمات بهداشت مدارس بحث کند مدارس مروج سلامت را شرح دهید شاخص های عمده در ارزشیابی برنامه بهداشت مدارس را ذکر کند		تکلیف به دانشجو	فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۱۳	بزه؛ تعاریف ، عوامل موثر ، پیشگیری	دانشجو قادر باشد: بزه کاری را در رویکرد های مطرح تعریف کند علل بزه کاری در نوجوانان را ذکر کند سطوح پیشگیری در مورد بزه کاری را شرح دهد. استراتژی مناسب در پیشگیری از بزه کاری جوانان را توضیح دهد.	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۱۴	دوره سالمندی؛ تغییرات، نیازها،مراقبت ها	دانشجو قادر باشد: توزیع سالمندان را در مناطق جهان مشخص کند. توزیع جنسی سالمندی و وضعیت تاهل در آنان را شرح دهد. سالخوردگی را از نظرفیزیولوژیک تشریح کند. بار مورتالیتی و موربیدیتی در سالمندان را اولویت بندی کند. اسیب پذیری سالمندان را در زمینه ابتلا به بیماریهای عفونی شرح دهد. آسیب ها و بیماریهای غیر مسری سالمندان را متذکر شود.	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته

				مواردایمن سازی در دوران سالمندی را نام ببرید		
۱۵	ایمن سازی	دانشجو قادر باشد: انواع مصون سازی را نام ببرد و شرح مختصری در هر مورد ارایه دهد. مفهوم ایمنی جمعی را توضیح دهد. زمان و انواع واکسن در برنامه کشوری را متذکر شود مدیریت واکسیناسیون در نوزادان متولد شده از مادران با وضعیت واکسیناسیون نامعلوم ، نوزادان نارس، بیمار و موارد خاص را بداند. دستورالعمل مصون سازی در برابر کزاز و هاری را شرح دهد.	شناختی	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته
۱۶	ارزشیابی نقادانه و بهداشت عمومی مبتنی بر شواهد	دانشجو قادر باشد: منطق یادگیری Critical appraisal and evidence based public health را بداند. مراحل انجام یک EBM را بداند. طبق الگوی PICO یک سوال پژوهش را طراحی کند. به طور کلی و صرف نظر از نوع مطالعه، پرسشهای مطرح در ارزیابی نقادانه مقالات سلامت عمومی را مورد استفاده قرار دهد. به طور اختصاصی پرسشهای مطرح در نقد مقالات مقطعی را بداند.	شناختی- رفتاری	سخنرانی بحث گروهی پرسش از دانشجو و دادن تکلیف به دانشجو	اسلاید و محیط آموزش اسکای روم	مطالعه دروس گذشته- حضور در جلسات درس - شرکت فعال بحث کلاسی و یافتن پاسخ برای پرسشهای مطرح شده - انجام تکالیف محوله به نحو شایسته

در زمان شیوع بیماری کرونا بر اساس دستورالعمل دانشکده پزشکی کلاس ها به صورت مجازی برگزار خواهد شد.

روش ارزشیابی:

الف : (۲۵ درصد نمره کل)

حفظ حرمت جلسات درس توسط دانشجو شامل حضور منظم ،رفتار و گفتار مناسب و شایسته،

شرکت در بحث و گفتگو در جلسات،انجام تکلیف ،تلاش جهت درک مطالب از طریق پرسش در کلاس و یا خارج از وقت جلسات

ب: (۷۵درصد نمره کل)

امتحان پایان ترم

منابع:

الف) اصلی

کتاب جامع بهداشت عمومی،دکتر حسین حاتمی و همکاران، ویراست سوم وچهارم

ب) وابسته

بوکلت مراقبت کودک سالم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مراقبتهای ادغام یافته سالمند، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

برنامه کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر و تغذیه تکمیلی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

سایت سازمان بهداشت جهانی

کتاب پزشکی مبتنی بر شواهد نوشته دیوید سکت